

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Braşov, piaţa mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisorile trimise nu se
primesc.
Mănuşile nu se restituie.
Inserate
se primesc la Administrațiunea
Braşov şi la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
W. Viena la M. Duker Nachf.,
Max. Augenthal & Emoric Les-
ner, Heinrich Schalek. A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelik.
In Budapesta la A. V. Golber-
ger, Ekstein Bernat, Iuliu Le-
opold (VII. Erzsebet-körot).
Preţul inserţiunilor: o serie
garantată pe o coloană 10 bani
pentru o publicare. Publicări
mai dese după tarif şi invari-
abilă. — RECLAME pe pagina
1-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL LXXI.

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare.

ABONAMENTE pentru Austro-Ungari:
Pe un an 24 cor., pe trei luni 8 cor.,
pe două luni 6 cor., pe o lună 4 cor., pe
pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
Pe un an 8 fr. pe an.
Se primumare la toate ofi-
cile postale din țara și din
străinătate și la d-nii colectori.

ABONAMENTUL pentru Braşov:
Administrațiunea. Piaţa mare
cârgului nr. 30. etajul
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 6 cor.
Cu dusul acasă: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 6 cor. — Un asem-
blu 10 bani. — Atât abona-
mente. cât și inserţiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 254.

Braşov, Duminică 16 (29) Noemvrie

1908.

Studentii germani naționali și situația în Austria.

Multe s'au schimbat în monarhie de când ne fericește dualismul. La început când era vorba în Austria numai de Germanii liberali și conservativi, liberalii luaseră puterea și voiau să se întrecă cu Ungurii în a supremațize popoarele negermane de sub stăpânirea lor. Aceasta a mers cât a mers și atunci Germanii conservativi aliindu-se cu Cehii și cu Polonii au răsturnat supremația germană. Sistemul lui Taaffe, sub care s'a săvârșit aceasta, a produs reacțiuni în Boemia, unde s'au ridicat partidele, cari au avut atâta influență în anii următori, după căderea lui Taaffe, partidul Cehilor tineri și partidul german-național.

Germanii naționali au început să joace un rol tot mai influent și aripa lor extremă, pangermanii, ajunseră a domina situațiunea în parlament și în urmă și în Boemia prin terorismul lor. De atunci iar au trecut câte va faze, dar a rămas ca precipitat al fermentațiunii, că partidele extreme radicale-naționale dau azi tonul în concertul disharmonic al certelor naționale.

În timpul cel mai nou ce ne desparte de căderea cabinetului Beck și de numirea cabinetului de tranziție Bienert au ajuns lucrurile acolo, încât nu numai politica interioară ci acum și cea exterioară o influențează în primul rând studenții naționali germani dela universități, cei cu chipuri, cu lăcși și cu floretele lor studențești — armadia, cu care Bismark a dospit aluatul unității germane, așa numiții „Couleur-studenten“. Ministerul Beck a căzut în urma demonstrațiilor studențești dela Praga, fiindcă tineretului german i-a plăcut să facă „Studenten-bummel“ pe piețele Pragei, iar pe Cehi i-a iritat, dându-se naștere exceselor atât de regretabile ale plebei de pe stradă. Poate că ar fi căzut până acuma și noul minister Bienert în urma intoleranții ce au dovedit-o studenții germani naționali dela universitatea din Viena față cu colegii lor italieni, pe cari i-a apucat dorul să cânte marșul lui Garibaldi și să ceară universitate italiană la Triest și cari cu sângele lor moștenit s'au iuțit și ei mai mult decât a fost permis. Dar vezi, tot e bine câte-odată și pentru un ministru să fie funcționar sau să fie membru al unui cabinet de funcționari, căci poate răspunde la câte un memento german-național, că pe el să-l lase în pace, că nu face politică și s'aștepte până ce după el vor veni parlamentarii, cari vor face politică și, — dacă lucrurile vor merge foarte bine și neted cu Muntenegru și cu Serbia și cu Irlanda din țara ginerului principelui Nichița, — poate și universitatea italiană la Triest.

Organizația pe care se mai întemeiază azi dualismul austro-ungar trebuie să fie cam șubredă, dacă o o ceată de vreo 200 de studenți, cari știu să cânte „Wacht am Rhein“, e

în stare să bage în încurcătură mai mult sau mai puțin nu numai cabinetul de funcționari, dar și pe br. Aehrenthal, bunul aliat și amic al diriguitorului politicei exterioare italiene Tittoni. Și așa acesta în țara lui stă numai ca frunza pe apă și pe zi ce merge se anunță în jurul său semnele prevestitoare unei furtuni, care poate să-l cufunde cu cabinetul cu tot.

Au trecut vremile când Excelențele austriace se jucau cu Italianii și cu Italianismii ca mâța cu șoarecele. Astăzi Italianii au ajuns la un grad de dezvoltare și de conștiință națională, care-i poate face să concucreze cu oricare alt popor civilizat al lumii. În cei 50 de ani trecuți Italia a făcut progrese pe terenul cultural și mai ales economic în acea măsură, încât a lăsat cu mult îndărăt monarhia austro-ungară. Nu-i mirare dar că cele petrecute cu ocaziunea ciocnirii sângeroase între studenții germani și italieni din Viena, au fost resimțite și au produs cea mai mare mâhnire dela un capăt până la celălalt al Italiei. Începând cu Roma, în toate orașele mai însemnate din Italia s'au făcut demonstrațiuni în contra Austro-Ungariei și coarda iridentistă, care amuțise, a început iarăși să vibreze pretutindeni și să scoată câte un ton plângător. Și aici studenții univesitari joacă prima violină în ripostarea la pretinsul atentat al studenților germani vienezi contra colegilor lor italieni.

Demonstrațiunile au ajuns până și înaintea palatului ambasadei austro-ungare din Roma și, ca o curiozitate cronică zilei înregistrează, că asupra acestui palat s'a impușcat cu cartofi și un cartof a căzut tocmai în poala contesei Lutzow, soția ambasadorului austro-ungar. În același zi s'a demonstrat în teatrul Costanzi în prezența ducelui de Aosta din partea studenților italieni cari deodată au izbucnit în strigate: „Abasso Austria! Evviva Triente e Trieste!“ Ducele de Aosta s'a grăbit să iasă la aer din atmosfera dușmană aliatului, iar ministrul de externe Tittoni a alergat la ambasada austriacă și a exprimat conțelului Lutzow părerea sa de rău, că un proiectil al demonstrațiilor a ofenzat atât de nepoliticos pe d-na Lutzow calcând chiar principiul exteritorialității.

Toate acestea pot fi trecătoare, nu dovedesc însă în mare grad stadiul de nervozitate extremă ce a cuprins rețeaua politicei încurcând firele ei interioare cu cele internaționale.

Și dacă te gândești că cele înșirate mai sus derivă dela mișcarea studenților germani-naționali, vrând-nevrând trebuie să recunoști, că e colosală schimbarea ce s'a petrecut cu Germanii austrieci, cei ce odinioară trăiau veseli și fără grije și lăsaus și pe alții să trăiască, de când idolul studenților germani de culoare, cancellarul de fier, a unit Germania de astăzi.

D-l Alex. Mocsonyi despre situație.

D-l Ioan Rusu Abrudeanu, publicist din România, făcând o anchetă asupra „spiritului și pulzului ce domnește printre Românii din Ungaria, față cu proiectul de reformă electorală al contelui Andrassy“, a scris d-lui Alex. de Mocsonyi o scrisoare, în care zice între altele, că obținând două interviewuri interesante în Sibiu dela I. P. S. Sa Metropolitul Ioan Mețianu și dela d-l Partenie Cosma, la indemnul acestora se adresează și către D-Sa cu rugarea de a fi primit la Birchiș.

D-l Mocsonyi legat fiind de pat, spre regretul său, n'a putut primi pe d-l Rusu, s'a simțit însă oarecum dator a da răspunsul său la întrebările puse, dar în cazul de față, i s'a părut mai la loc, ca răspunsurile sale să apară într'un organ dela noi și nu de dincolo.

În cele următoare dăm întrebările și răspunsurile din chestiune:

I.
Intrebare: Ași dori să aflu dela D-Voastră, vechiu parlamentar și adanc cunosător al raporturilor politice, naționale și financiare din Ungaria, care este cea mai vexatorie și mai nenorocită dispoziție pentru Români, din proiectul de reformă electorală a contelui Andrassy?

Răspuns: După părerea mea nu se poate da nici un răspuns hotărât, după-ce caracterul vexatoric al dispozițiilor proiectului depinde dela aplicarea lor, iar aceasta poate fi la fiecare dispoziție, luată aici în vedere, loială sau vexatorică. De aceea mi-se pare întrebarea cam oțioasă.

II.
Intr.: Dacă proiectul în sine este desastroos pentru Români, ce prevederi aveți în privința noii împărțiri a cercurilor electorale, care va însoți de sigur reforma ministrului de interne?

Răsp.: Deja în anul 1870 am arătat într'un discurs parlamentar, că puterea de stat a Ungariei stă în fața alternativei de a renunța: sau la politica exclusivistă de rasă, susținută ca politică de stat, sau la adevărata libertate, adevărata constituționalism și genuina democrație. Eu așa cred că cele aproape patru decenii decurse de atunci încoace confirmă pe deplin adevărul acestei teze. Tot așa aduce și proiectul electoral al contelui Andrassy numai o probă nouă pentru aceasta. Este prin urmare de prevăzut — așa zicând cu certitudine matematică — că și proiectul arondării de nou a cercurilor electorale va fi inspirat de același spirit și de aceleași tendințe ca și amintitul proiect.

Terminul »desastroos« folosit de D-Ta îmi pare însă nejustificat, căci împrejurarea dacă va deveni proiectul lege sau nu, îmi pare — după părerea mea — cam indiferentă. Ba, eu merg și mai departe și susțin, că chiar dacă ar introduce contele Andrassy în proiectul său un paragraf, care dispune: »În Ungaria nu revine celor cu buze române nici drept activ electoral și nici pasiv«, nici în acest caz nu s'ar schimba propriamente situațiunea noastră în privința politică, căci am fi doar tot acolo unde suntem și astăzi. Am fi tot aceia ce suntem și astăzi, adică o cantitate neglijabilă în și afară de parlament.

III.
Intr.: Ce cale credeți că ar trebui să apuce poporul românesc din Ungaria pentru-ca să poată lupta cu succes în contra proiectului nedrept și nimicitor al contelui Andrassy și în special dacă sunteți de opinie să se convoace o mare adunare a

națiunii române, în frunte cu prelații ei, pentru găsierea drumului mântuirii?

Răsp.: Înainte de toate trebuie să recunosc pe față că nu sunt atât de cuminte de a găsi un mijloc spre a putea cu succes împedeca proiectul electoral să devină lege. De altfel punctul de greutate al situațiunii noastre și al problemei nici nu zace în aceasta, ci în probleme cu totul de altă natură. Întreaga noastră politică națională se concentrează în aceea singură idee, ca poporul român să se validezeze în viața de stat ca factor politic. (Ceea-ce eu însă nu identific de fel cu conceptul unui factor de drept public, care ar avea loc numai în cadrele federalismului.) Pentru aceasta — bine înțeles — s'ar recere ca poporul român să fie deja acum factor politic ceea ce însă, dureră, — dacă nu voim să ne lăsam seduși de sinamăgiri gratuite — astăzi nu este încă în măsura recerută. Aceasta iarăși se înțelege de sine, căci un popor, căruia i-a hărăzit soarta secolu de arândul rolul de parie politic, nu se poate avânta prin un singur elan la factor politic. Ori cât de vrednice de admirat sunt progresele, ce le-a făcut acest popor în timp atât de scurt, dela trezirea sa la conștiința națională încoace, totuși se mai reclamă lucrare mare, jertfe și perseveranță îndelungată pentru a dobândi greutatea unui factor politic. Problema adevărată a politicei noastre naționale bine înțelese o văd deci eu în concentrarea tuturor forțelor noastre spre a ridica poporul nostru pe terenul economic și cultural, a desvolta și întări conștiința lui politică-națională și a evita după putință risipa nefolositoare de puteri pe teren politic. Adevărat, că aceasta este o problemă mare și anevoioasă, care nu aduce deja de azi pe mâne fructe coapte. Trebuie deci să lucrăm cu răbdare și perseveranță spre a desvolta pe calea aceasta poporul nostru întru factor politic. După ce va fi ajuns însă odată poporul nostru la acest punct nu va mai fi paragraf de lege, care să-i poată contesta greutatea politică.

În ce privește însă marea adunare națională, amintită de D-ta, cu prelații în frunte în felul adunării dela 1848, cu importanța ei epocală, aceasta ar fi între împrejurările de față — după părerea mea — un lucru greșit, căci același lucru, între împrejurări schimbate, nu mai este același lucru. O asemenea adunare nu ar fi nimic altceva, decât o demonstrațiune goală, care nu ar impune nimănu, ci ar fi numai documentarea propriei supărări neputincioase. Eu cred însă, că chemarea bărbaților serioși și hotărâți nu este de a lamenta ca femeile, ci de a suporta cu tărie suferințele vremurilor vitrege politice și după zicala cunoscută: »Românul tace și face« să implinească înalta lor misiune politică prin lucrare liniștită, conștientă și neînteruptă.

IV.
Intr.: În marea luptă ce Vă așteaptă, visați vreun ajutor din partea Românilor din Regat și dacă da, cum credeți că v'am putea fi de folos?

Răsp.: Eu așa cred, că România nu ar putea exopera nimic, între împrejurările de astăzi, cu vorbe frumoase și bune, ear a da vorbelor aplomb eventual și prin fapte, ar fi — după părerea mea — o gravă greșală politică.

Peste tot ar putea fi vorba — după părerea mea — despre o intervențiune numai când ar urma în Orient o constelațiune critică de acel fel, ca deja singur cuvântul României, în urma greutății proprii să cadă în cumpănă. Ear judecata despre aceea, când are să fie privită ca dată o asemenea situație, avem să o lăsam — firește — prea probatei înțelepciuni de bărbat de stat a Regelui României, domniei căruia binecuvântate are doar să mulțamească România ce a devenit.

Ungurii felicită pe împăratul Austriei.
D-l Wekerle a propus eri camerei ungare să felicite pe domnitor din incidentul jubileului său împărătesc la 2 Decemvrie și camera a primit propunerea.

Avea dreptate foaia lui Tisza, că coaliția toate le va face, ce îi se vor cere, numai să poată să mai stea la putere. Tiszaistii de sigur că n'ar fi lucrat altfel, dar ei vorbesc acum așa despre coaliție, ca să afle lumea cea mare ungurească, cât de mult s'au îndepărtat dela programul din 48. Tocmai cu scopul contrar, ca să mulțumească masele koșutiste atâtea de câtră oamenii lui Tisza și Fejervary, au lucrat și acei deputați independenți, cari în ședința de eri a camerei au >protestat< contra felicitării împăratului Pilisy Nagy, Bozoky și Ratky au luat asupra și de a salva cinstea steagului koșutist, protestând și eșind afară din sala ședințelor cu alți soți ai lor, dar au ieșit numai cu atâția. Ca seniorul Wekerle să poată reuși cu propunerea sa cu o majoritate de șase voturi.

Împăratul să trăiască, ear >națiunea< să fie liniștită, că spiritul lui Kossuth încă trăiește. Numai nu întrebați cum trăește!

Deputații socialiști austriaci și reforma electorală ungară. În ședința de alaltăeri a camerei austriace deputații socialiști au anunțat o interpelațiune urgentă în afacerea reformei electorale ungare. În interpelație se spune, că deși regele Ungariei a promis de repetiție-ori în mod solemn introducerea votului universal, egal și secret totuși a dat sancțiunea prealabilă votului plural. Prin aceasta procedere a fost sancționată dominațiunea clasei feudale. Legăturile strânse între Austria și Ungaria fac să apară continuarea regimului reacționar în Ungaria ca un pericol serios pentru Austria. Din cauza aceasta muncitorimea din Austria e cuprinsă de mari îngrijiri. Dacă în momentele de față, când are să se întărească dominațiunea monarhiei în ținuturile slave de sud, domnitorul predă domnilor feudali maghiari ca pradă și pe Slavii de sud din Ungaria și Croația, în cazul acesta monarhia trebuie să apară în fața popoarelor din Balcani ca un dușman și opresor. Parlamentul austriac este în drept să afle, dacă prim-ministrul și-a împlinit datorința încunostințând Coroana, că s'a comis o călcare de cuvânt față de popoarele Ungariei, pe care o consideră și națiunile Austriei ca o gravă violare a intereselor lor.

Din camerele ungare.

Continuarea desbaterilor. — Jubileul Maj. Sale.

În ședința de eri a casei magnatilor președintele Dessewffy a prezentat invitația primatului Vaszary la serviciul divin solemn, care se va oficia în 2 Dec. în biserică Sf. Matia din prilejul jubileului de 60 de ani de domnie a Maj. Sale Monarhului, și a invitat pe membrii casei magnatilor să se prezinte în număr cât mai mare.

Prim-ministrul Wekerle luând cuvântul declară, că înainte cu 60 ani au domnit între rege și națiune neînțelegeri. În decursul lungi domnie a Maj. Sale s'au întărit însă parlamentul și constituțiunea și s'au pus baze dezvoltării naționale a statului ungar. Prin urmare să ne folosim de această ocaziune ca să exprimăm regelui

nostru sentimentele noastre omagiale de venerațiune și dorința, ca Maj. Sa să trăiască încă mulți fericiți ani spre binele națiunii ungare. (Aprobări). Invit deci onorata cameră să exprime în procesul verbal al ședinței de astăzi felicitările sale.

După ce președintele recomandă spre primire propunerea, casa magnaților o primește cu unanimitate.

Se primesc apoi proiectele votate de camera deputaților.

Dieta ungară a ținut eri două ședințe. În ședința de dimineață s'a continuat desbaterea bugetară. Deputatul independent Sziklay, polemizând cu părintele Lucaci, susține că poporul maghiar nu e șovinist. Dacă ar fi șovinist, membrii partidului naționalist n'ar putea vorbi în dietă, cum vorbesc de fapt. A mai spus Sziklay, că situația Maghiarilor în ținuturile naționalităților este gravă și că guvernul are datorința să procedă energic însă cu tact (!) în contra abuzurilor (?) nemaghiarilor. Școalele populare trebuie statificate, iar învățământul în limba maghiară trebuie să se facă obligatoric, etc.

Contra proiectului a vorbit dep. croat Modrusan în limba croată. Despre ședința de după amiază vom aduce amănunte la ultimele știri.

Cum ar trebui să fie harta electorală a Ungariei?

— Fine. —

Pentru a ne convinge despre cele de mai sus — continuă Balogh — e de ajuns să aruncăm o privire critică asupra materialului de date, ce ne stă la îndemână, și să scrutam deosebit stările de lucruri din cele 332 de cercuri comitatene și din cele 81 de cercuri orășenești. În comparație cu suprafața ținutului avem și într-o parte și într-alta cercuri prea împopulate și cercuri cu populație prea mică: o datorie a proporționării ar fi, ca la ceste din urmă să le reducă numărul mandatelor, iar la cele de mai înainte să li-l sporască, producând astfel o egalizare. Noi vom cerceta, ce rezultat promite o astfel de operațiune, dacă se va avea în vedere într-o formă interesele juste ale părților și interesele hotărâtoare ale întregului.

Cele 332 de cercuri comitatene ar face relativ puțină bătaie de cap, fiindcă în cele mai multe din ele se cuprinde numărul mijlociu de 40.000 suflete, cu puține excepțiuni. Numai atâta este de făcut, ca 15 din cele cu mai puțină populație să se împartă între celelalte, iar din 25—30 de cercuri cu prea multă populație să se facă încă 21 de cercuri nouă. Deci dintr-o astfel de proporționare numărul mandatelor comitatene puțin ar câștiga, dela 332 numărul s'ar urca la 338. Elementul maghiar prin operația asta ar pierde 5 mandate și ar câștiga 7, Nemții ar pierde 2 mandate și ar câștiga unul, Slovacia ar câștiga 6 mandate, Rutenii 2, Croații ar câștiga un mandat fără de-a pierde ceva. Întreaga operațiune ar corecta bilanțul cu 2 unități în favorul maghiarimii și cu 4 în favorul naționalităților.

Cu atât mai radicale schimbări ar produce aceasta proporționare pe terenul orașelor investite cu drept de alegere; aici ar putea fi satisfăcute mai bine și

pretenziunile, cari leagă interesul statului național de aceasta operațiune. Numărul mijlociu al populațiunii din cercurile noastre electorale orășenești variază între 10.000 și 25.000 de suflete, dar există și cercuri de aceste, cari nici nu s'apropie de acest minim, și sunt și de acele, cari întrec cu mult maximul. Prin urmare va fi de lipsă să se reducă în unele orașe numărul mandatelor, ori să li-se ia dreptul de-a trimite deputat, iar în alte orașe să se urce numărul mandatelor, respective să li-se deie dreptul de a trimite un deputat.

În locul celor 62 de cercuri electorale orășenești de pânăcumă s'ar asigura deci pe viitor 68, iar în locul celor 81 de mandate orășenești de pânăcumă s'ar asigura 129. 5 orașe ar pierde dreptul de-a alege deputat, fiind cercuri pitice, cari n'au dreptul de existență electorală. În 3 orașe numărul cercurilor electorale s'ar reduce dela 2 la 1, nefiind atâția locuitori ca să aleagă 2 deputați.

Pe de altă parte avem 12 orașe cu mare populațiune, cari până acum nu au votat fiind atașate la cercuri electorale comitatene, și cari pot avea pretenții de a alege câte-un deputat. Alte 7 orașe pot cere, ca în locul unui deputat, cum au ales până acum, să poată alege câte doi, respective în locul celor 2 de pânăcumă să aleagă 3.

De grupul celor 12 orașe se țin: Veszprimul, Cămpia Mare, Pesta Nouă, Muncaciul, Sighetul, Solnocul, Mezőtúr, Orosháza, Turda, Aiudul, Bistrița și Dejul; de grupul celor 7 orașe se țin: Aradul, Timișoara, Oradea mare, Cășovia, Hódmezővásarhely, Pécs și Seghedinul.

Capitala Budapesta poate pretinde să i-se urce numărul de 9 mandate ce le-a avut până acum la cel puțin de 3 ori atâta.

După săvârșirea tuturor acestor operațiuni, în locul celor 81 de cercuri orășenești vom avea 110, opt dispar, 37 se crează, deci numărul mandatelor sesporește la 29. Maghiarimea pierde prin asta 5 mandate și câștigă 35, elementul german pierde 2 și câștigă 2, cel slovac pierde unul, celelalte naționalități nu sunt interesate.

Proporționarea cercurilor electorale în general ne-ar da rezultatul, că în relațiunea cercurilor comitatene 161 de cercuri maghiare ar sta față cu 177 de cercuri de altă naționalitate, iar în cele orășenești 93 maghiare față de 17 de altă limbă. Suma totală a mandatelor s'ar urca deci la 458 iar bilanțul s'ar forma precum urmează: Maghiarimea ar dispune de 254, elementul nemaghiar de 194 de mandate, deci preponderanța rassei conducătoare ar putea să se exprime prin 60 de unități. Însă chiar și această preponderanță debilă scade la 28 de unități, dacă în cele 32 de cercuri poliglote ne-am pierde majoritatea relativă.

După toate astea putem constata, că majoritatea, ce i-s'ar asigura maghiarimei prin cele 62% ale voturilor nu asigură nicicum o preponderanță parlamentară de 62%. Noi suntem foarte curioși să aflăm, cum vrea legislația să ne asigure în contra acestei eventualități printr-o împărțire a cercurilor, așa ca să rămână — după cum ne anunță — în totdeauna pe baza dreptății (!) cum va face-o asta folosind numai material curat, fără surogat.

Pesta, 24 Nov. 1908. Car.

Despre socialism.

— Urmare. —

Alți reprezentanți ai socialismului științific mai sunt: Engels, prietinel și ajutorul lui Marx, Rodbertus și Lassalle — toți din Germania. Învățăturile lui Rodbertus sunt pătrunse de o înaltă concepție etică; el vestește socialismul datorințelor. În interesul înaintării omenesți individul trebuie să se supună statului. Toate mijloacele de producțiune să ajungă în mâna statului, și statul să conducă întreaga economie. Acesta e socialismul de stat. Cere că muncitorii să fie mai puțin asupriți și mai bine răsplătați și că să se statorească o zi de lucru normală de 8—10 oare după cum e munca de grea. Mizeria de astăzi a muncitorilor împedecă progresul. Rodbertus nu a mers pe o cale cu ceilalți socialiști. El a fost mai mult economist și toată însemnătatea lui de socialist se reduce la influința, care a avut-o cu ideile sale asupra lui Marx.

Cel din urmă dintre clasicii socialiști e Ferdinand Lassalle. Mai mult agitator însuflețit și orator extraordinar decât scriitor, el e socialist și patriot. Principiile lui socialiste sunt influențate de învățăturile, nu însă de internaționalismul lui Marx și el vorbește de dominațiunea deosebitelor clase sociale în decursul vremurilor, pentru cari muncitorii adună capitaluri și plătesc dări. Repetând într-o nouă formă o idee veche zice, că este un postulat al egalității de drept, că nici un om să nu fie mijloc pentru altul, cum este astăzi muncitorul în mâna capitalistului. Muncitorul e silit să-și vândă puterea brațelor sale capitalistului pentru orice preț, care îi asigură o existență cât de miserabilă: aceasta e legea eternă a salarilor. Lassalle vrea să frângă puterea capitalului prin introducerea asociărilor de producțiune a muncitorilor, cari trebuie înființate cu ajutorul statului. Tânta de aur a lui Lassalle a fost, să reorganizeze viața politică și economică a Germaniei pe baza principiilor democratice. A luptat pentru introducerea sufragiului universal, care va deschide porțile sfatului țării și pentru muncitorii. Făcând parte din legiuire vor putea pretinde, forța chiar intervenția statului, fără care emanciparea muncitorimii nu e posibilă. Lassalle abea și-a început opera, moare încă tânăr împușcat în duel.

În literatura socialistă domnește până astăzi spiritul lui Marx. Totuși nici cei mai credincioși ucenici nu îi cred toate învățăturile, iar cei mai tineri dintre socialiști au ridicat deja un stindard nou cu inscripția: *Dela marxism către idealism.*

Ni se impune întrebarea: care e rezultatul real a atâtor eforturi.

Acela, că lumea s'a convins despre necesitatea reformei sociale. Individualismul egoist și-a trăit trailul. Mișcarea pentru ridicarea proletariatului și îmbunătățirea sortii lui s'a pornit. Dară ziua cea mare a răfuelei, dictatura proletariatului — nu vor veni nici odată. Lumea a apucat pe calea socializării, care se va îndeplini cu siguranță, însă fără răfuiala și dictatură, pe încetul.

Mișcarea pentru emanciparea proletariatului s'a pornit din două direcțiuni opuse: de jos din tabăra proletarilor — ei urmând sfatul lui Marx și Lassalle și-au întins reciproc mâna de ajutor — și de

FOILETONUL >GAZ. TRANS.<

Deschiderea stagiunii concertelor simfonice.

București, 4 Noemvrie 1908.

Anul acesta ceva mai târziu ca de obicei, se deschise în București stagiunea concertelor simfonice date de orchestra ministerului cultelor Dumineca trecută 2 Noemvrie st. v. Concertul se deschide cu uvertura intitulată >Hänsel und Grätt< a compozitorului modern *Humperdinck* din Frankfurt, compozitorul mult gustatei piese >Maurische Rapsodie<. Uvertura are multă veselie și farmecul motivelor muzicii populare din Valea Rinului. Urmează apoi poema simfonică >Redemption< a organistului și compozitorului francez *Cesar Franck*. Atât această poemă, cât și cele mai principale compozițiuni ale lui Franck, >Les Eolides<, >Rebecca<, >Psiche<, se remarcă prin reușite probleme de contrapunct și artificii de armonie cari covârșesc inspirația melodică. În al treilea număr se execută poema simfonică a pianistului și măestrului de orchestră ceh *Smetana*, intitulată >Patria mea<. Poema e de o valoare netăgăduită și poate servi ca model, din punct de vedere al instrumentației.

Partea a doua a concertului, în care s'a executat *Simfonia a V-a a lui Beethoven* fu cea mai interesantă. Scrisă în a doua perioadă a evoluției genului beethovenian simfonia V-a e intitulată >Destinul<.

Se zice că Schindler, amicul și elevul lui Beethoven, care stăruia foarte mult să cunoască fondul moral, și sentimentele precise cari corespund fiecărei capo d'opere, întrebându-l care e rostul celor două puncte de orgă dela începutul simfoniei, a primit dela genialul măestru următorul răspuns: „So pocht das Schicksal an die Pforte.“ Simfonia se compune din patru părți, durează în execuție 30 minute și e scrisă în Do minor. Prima parte >Allegro< începe prin cele două celebre puncte de orgă, cari au ca rezoluție tonalitatea plină de o melancolie covârșitoare a lui Do minor. Se pare că Beethoven în momentele de grea cumpănă, destul de dese în scurta-i viață, avea o deosebită atențiune pentru tonalitatea Do minor. În Do minor e scrisă sonata >Patetica< de-o neîntrecută valoare prin acel >Grave< de o solemnitate mistică, în Do minor e scris al III-lea și cel mai impozant concert pentru clavier, cu crâmpie din motivul principal așezate cu multă originalitate, la timpane, și tot în Do mi-

*) Astfel bate Destinul la ușe.

nor este scrisă Uvertura >Coriolan<, al cărei final ce-ți lasă impresiunea unei sfârșitoare dureri, este cea mai desăvârșită exprimare în limba sunetelor, a unei agonii ce se stinge în regrete.

Ceea ce este caracteristic în concepția beethoveniană, e simplitatea motivului principal, și apoi înalta artă, cu care genialul măestru știe să combine toate motivele secundare, toate episoadele în așa chip, încât par a nu avea alt rol, decât a atrage atențiunea asupra motivului principal ce apare din când în când cu un farmec răpitor.

Toate frazele sunt scurte, consistând numai din două sau trei măsurii și sunt dispuse în o opoziție constantă la instrumentele de coarde și la cele de vânt. — Contrapunetul atât de fin și neprecutat în stilul beethovenian, aluziunile perpetue la motivul principal probează pe lângă inspirația genială, profunzimea de pătrundere în arta de a instrumenta.

>Andantele<, partea a doua a simfoniei, o mai mult măreț decât plin de iubire, cum scrie de obicei Beethoven în Andante.

De altfel și tonalitatea la *beomel* în care e scris are un caracter de solemnitate impozantă.

Prezintă ca note distinctive progre-

sioni armonice de înălțimea stilului beethovenian, iar cătră sfârșitul acestui Andante un pianissimo întrerupt din când în când de forte ce anunță deslănțuirea marșului plin de mândrie dela finele simfoniei.

>Scherzo< prezintă multă originalitate și e de culoare cu totul romantică.

Totul e plin de inspirațiune și dacă nu este melodia aceea care domină, melodia în înțelesul italian al cuvântului bazată pe construcția frazei ce se termină în cadența perfectă, domină însă o melancolie plină de farmec și efectele orchestrale sunt variate cu atâta artă, încât nu-ți lasă timp de a analiza ceace ar fi de dorit sub raportul melodic.

În acest Scherzo e demn de remarcat repețirea succesivă la violine, violoncello și altos a unui recitativ, aci întreg aci fragmentat de un efect orchestral neașteptat, care recitativ fu supranumit de Schumann strălucitul corifeu al romantismului muzical >Die fragende Figur< (figura întrebătoare).

Deodată ca o lumină strălucitoare ce pătrunde pe neașteptate în o noapte profundă, izbucnește tema pompoasă și triumfală din *Alegro finale*, ce umple întreagă orchestra în tonalitatea energică și viguroasă a lui Do major.

sus din cercurile acelora cari sunt la putere. Cei din urmă s'au gândit, să combată socialismul prin reforma socială. După chipul cum unii sau alții dintre aceștia își gândește această reformă socială, se pot deosebi următoarele direcțiuni:

Reforma socială liberală încearcă să afle, că pe lângă ordinea existentă a proprietății și a câștigului, cum s'ar putea asigura într'adevăr, parte prin legiuire, parte prin ajutor de sine, libertatea industrială și egalitatea de drept astfel, că cei slabi economicște să fie apărați în contra celor tari și să se poată întări pentru lupta economică.

Reforma socială conservativă sau autoritară (socialismul de stat) susține, că fiind statul cel mai înalt organism social, el trebuie să conducă afacerile economice-sociale așa cum cere interesul națiunii și a progresului, mai cu seamă trebuie să pună marginii puterii capitalului de bani. Reforma socială conservativă se bazează pe ideile lui Rodbertus.

(Va urma).

Agatha Bârescu-Radovici.

Brașov, 28 Nov. n. 1908.

Brașovenii au avut norocul deosebit, de a fi văzut pe o mare artistă jucând românește. Poate numai câțiva din bătrânii brașoveni au putut cândva admira pe unul ori alt artist din România în timpurile, când ei puteau trece la noi fără a face rugări în nemțește ori ungurește.

Și cu toate rugările acestea nici d-na Agatha Bârescu-Radovici n'a putut aduce o trupă întregă măcar de 5-6 persoane. A jucat deci singură. A jucat rolul său întreg din Medea de Legouve, din Phedra lui Racine scenele cele mai de efect și din Sappho a lui Grillparzer asemeni. Toate în românește. Și dacă ne gândim, că aceeași artistă a jucat în mai multe rânduri în Brașov, dar totdeauna nemțește, atunci înțelegem cum jocul ei din zilele acestea înseamnă încă un triumf al artei românești, și încă un pas înainte în cultura noastră.

Pentru ca publicul să poată urmări dezvoltarea acțiunii, câte un profesor a cetit mai înainte un rezumat al dramelor. Așa încât cunoscând situațunea avea iluzia aproape deplină a unui ensamblu de scenă. Artistă a fost desăvârșită ca joc și mimică. Ea poate încresta la răbojul faptelor sale și acest nou mijloc, de a ne face nouă Ardelenilor posibil a cunoaște și pe artiștii mari ai României, noi, cari trebuie să ne mulțămim a vedea în atâtea rânduri numai diletanți. În felul acesta ar fi de dorit să se rătăcească și alți artiști de-ai teatrului național și pe la noi, de pildă d-l Liciu.

E adevărat, că în a doua seară nu mai era atâtea public ca în seara cea dintâi. Dar aceasta vrea să zică numai atât, că jumătate din publicul, care merge la teatru, merge de dragul acelei învălmășeli ori încurcături de acțiune și fapte, din cari se compune acțiunea dramatică, și că numai cea-altă jumătate merge și pentru că să admire, să observe, ori să critice jocul dramatic. Deci și publicul mai bun ardolean (și desigur și cel din România) are încă lipsă de multă școală până să ajungă

Sau că un cortegiu trece în sunetele orgolioase ale trompetelor stridente. — Nu mai sunt viole, violoncelle, cornete, contrabassuri, e întreaga lume, e întregul univers ce pare a răspunde la o chemare de mult așteptată.

»Une semblable création est au-dessus de la musique» zice Fêtes. O explozie de entuziasm e în întreaga fire a auditorului.

Orchestra întreagă ținând pedala în sol atinge maximul agitațiunii, când deodată apare într'un contrast ce te lasă uimit motivul din Scherzo precedent în pianissimo. Mai întâi violinele singure apoi întregul quator, iar clarinetto, oboiul și corneta la piston marchează cu timiditate ritmul ca dintr'o depărtare misterioasă. Dar după acest intermedia orchestra întreagă atacă iarăși tema principală, care se animează din ce în ce mai mult și atinge presto care se termină cu o energie sălbatică repetând într'o succesiune nesfârșită acordul do natural.

Efectele simfoniei a V-a a eclipsat prin măreția concepțiunii toate celelalte piese.

Interpretarea simfoniei destul de îngrijită, numărându-se în orchestră elemente bune, dar acustica mult elegantului. Ateneu lasă mult de dorit.

Or. Nic. M. Strajan.

acolo, ca să se mulțamească și numai cu jocul unui artist.

Noi dorim artei, să aibă în toate orașele românești, pe cari le va colinda, succesul mare, ce l'a avut la Brașov.

Leviu gimnaziului român, entuziasmat și recunoscător ai muncii de 25 de ani ai acestei mari artiste române, i-au dat o coroană de lauri. O dovadă multă-mititoare pentru toată lumea, a generației care crește acum în respectul și admirațunea acelora, cari printr'o amară muncă și luptă au ajuns în vârful drumului de viață, pe care-l suiră.

Dr. Alexandru Bogdan.

Banchet pentru inspectorul reg. de școale dela Făgăraș. Un învățător român din țara Olteului vine și ne roagă cu toată supunerea să dăm loc unui comunicat ce ni-l trimite, care are caracterul unui comunicat făcut la porunceală, în care ne spune că în 15 l. c. o parte mare din dascălii români ai comitatului au luat parte la banchetul prin care s'a sărbătorit »Ilustritatea Sa« inspectorul de școale, care din »locuitor« și »provizor«, ce a fost până acuma a înaintat la gradul de »inspector ordinar« sau definitiv. Avansarea lui poate că o datorește »meritelor patriotice« ce și le-a câștigat în timp așa de scurt, ear la câștigarea acestor merite i-au ajutat în primul rând slugăria și slăbițiunile directorilor-preoți și dascăliilor mireni ai școlilor confesionale. Ar fi fost deci mai la loc ca aceștia să fie cinstiți și tractați c'un banchet din partea lui Szabo Elemér și nu viceversa.

Cu toate acestea ne-am hotărât să dăm loc comunicatului ca să se poată convinge din cuprinsul lui ori și cine, că d-l inspector de școale reg. e omul cel mai uman, nu pretinde dela nimenea să-i dea limba sa, ci se mulțumește cu — sufletul său!

Eată comunicatul-model din țeara-model cu dascălii ei de model:

»Din incidentul numirii lui Szabo Elemér de inspector școlar ordinar al comitatului nostru, învățătorii din comitat s'au adunat în număr însemnat la un banchet în 15 a l. c. la care au luat parte vicecomitele, primpretorele cerc., primarul orașului și preoții rom., cat., ref. și luterani etc.»

»Noul inspector a ținut cu ocaziunea aceasta un discurs mai lung, în care între altele a accentuat, că nu voește a despoia pe nimeni de limba sa. Așteaptă însă dela învățătorime să-și împlinească datorița conștiințios, pentru-că învățătorii vor afla intrânsul un conducător drept și uman.»

Am dori să știm dacă între cei ce au sărbătorit pe d. Szabo Elemér, s'a aflat și protopopul Zărneștilor și președintele scaunului școlar din Zărnești, căci altfel nu ne-am putea explica cum de atâtea vreme, de când au fost interpești în foaia noastră, n'au aflat încă nici atâtea răgaz de a răspunde cu »da« sau »ba«?

STIRILE ZILEI.

— 15 Noembrie v.

D-l Ales. de Mocsonyi, care astă vară se reculesese binișor din gravul morbu de plumăni de care suferă, este iarăși de mai bine de două luni legat de pat și nu este nădejde să se reculeagă în curând. Spiritul lui ager este însă viu și nealterat, dovadă răspunsurile date la intervieul, pe care-l aducem în alt loc. Dorim ilustrului nostru fruntaș deplină restabilire a sănătății sale, nouă atât de prețioasă.

Conferență publică. Măne, Duminecă la orele 6 seara va avea loc în sala gimn. român prima conferență publică din seria anunțată de comitetul despărțământului I (Brașov) al »Asociațiunii«. Măne va prelege d-l prof. Nicolae Bogdan despre *Eminescu*.

Societatea de lectură a elevilor școlii com. sup. gr. or. române din Brașov s'a constituit pe anul școlar 1908/9 în modul următor: Prof. I. Pricu președinte, E. Orzescu cl. III vicepreședinte, I. Sârbu cl. III secretar, I. Țițeiu clasa II vicesecretar, I. Meșotă cl. III cassar, R. Verișan clasa II controlor, A. Teodorescu cl. II bibliotecar, I. Crișovan cl. I vicebibliotecar, T. Millea cl. I econom. În comisia literară: E. Coltofean cl. III, A. Băneală clasa III, G. Popica cl. III, E. Eremia cl. II, D. Pantoleon cl. II, I. Pârnu cl. I.

Panică la bursa din Budapesta. Cetim în »Az Ujsag«: Astăzi la bursă, tocmai în momentul cerut, când elementele noi înce-

zătoare pierduseră deja mai multe milioane, s'a auzit vocea liniștitoare a guvernului: »Nu e cauză de temeri; toa e sunt în bună rânduială, rășboi nu e, și nu va fi, ba nici nu poate fi! — Cu câteva ore mai înainte această declarațiune ar fi fost tot așa de neadevărată, dar cel puțin ar fi folosit ceva de aceea ea ar fi trebuit făcută cu câteva ore mai târziu. Și acestea le declară guvernul după svârcolirile rășboinice ale celor doi miniștri muntenegri în ziua aceea când Rusia trimite palmi în notele ei și când în Italia se ajustează »Crucea roșie«. Apropos, Italia. Ea încă și acum e aliata noastră, încă tot se încrede în ea și de acolo așteaptă cuvântul de pace a lui Tittoni. Intr'aceea Italia nu-și pune mâinile în sân și D-zeu știe, dar Aehrenthal nu, ce fel de traficare se face între aliatul și presuntivii noștri adversari. Iar Bosniacii țin vorbiri de omagii în Viena și acesta e singurul succes pe care-l poate dovedi Aehrenthal.

Reanexarea Dobrogei. Eri s'au împlinit 30 de ani dela reanexarea Dobrogei la patria noastră. În acea zi, Domnitorul Carol I, a adresat din Brăila proclamațiunea de luare în stăpânire a acestei provincii și armata noastră a pus piciorul pe pământul ei la Măcin. Această memorabilă zi s'a sărbătorit în Tulcea prin un »Te-Deum« oficiat la biserica catedrală, urmat de o recepțiune la prefectură, unde d. prefect Atanasiu a primit felicitările autorităților și ale cetățenilor. După prânz a avut loc o splendidă serbare școlară organizată de cercul corpului didactic tulcean.

Căsătorii. Căpitan Nicolau Chintoanu și Aurora Chintoanu nasc. Lado căsătorii. Restoșnea—Brașov. Noembrie 1908.

Felicitările noastre!

Dela Academia Română. Eri, Vineri »Academia Română« a ținut o ședință publică, în care d-l Dr. G. Marinescu a cetit comunicarea d-sale: »Despre oboșeală și neurastenie«.

Balonul »Mammoth« în Siberia. »Daily Graphic« a primit telegramă din Dvinsk, în Siberia, că balonul plecat dela palatul de cristal din Londra, s'a coborât Joia trecută în Mateki. Călătorii sunt teferi. Balonul »Mammoth« are încăpere de 3 mii metri cubi, diametrul de 18 m. și circumferința de 56 jum. E cel mai mare din baloanele de astăzi în ființă. Gondola lui poate pluti dacă s'ar coborâ pe mare. A făcut 1850 de klm. Dar n'a isbutit a întrece pe contele de la Vauls, care la 9 Oct. 1900 a făcut cu balonul »Centaure« 1900 de klm. în 35 ceasuri 45 minute până la Korostșef în Rusia.

Concerte. Măne, Duminecă va concerta orchestra orașului în otelul Europa cu un program ales. Începutul la oarele 8 seara. Intrarea 60 b.

Avis. Din cauza repausului Dominecal va fi deschisă măne în oraș dela orele 1—9 seara numai farmacia d-lui Stenner din Str. Porții.

Întrebuințare multilaterală. Nici o dolețorie de casă nu este așa de multe-ori întrebuințată ca spirtul și sarea lui Moll (Franzbrantwein). Prin fricțiuni alieă durerile la reumatism de membre, întărește nervii și ca adăos la bău are bun efect. Sticla 1 cor. 40. Se trimite zilnic cu rambursă postală de farmacistul A. Moll c. și r. liferant de curte. Viena, Tuchlauben 9. În de ositele din provincie să se ceară espres preparatul lui Moll cu marca de scut și subs riere. — (6)

Cugetări și Maxime.

Intimidarea, corupția, hipnotizarea face pe soldați; soldații dau puterea; puterea dă bani, iar cu bani se cumpără slujbașii spre a se recruta soldații.

E mai ușor se faci legi, decât să guvernezi.

Tolstoy.

E greu să iubim pe aceia, pe cari nu-i stimăm, dar nu e mai puțin greu să-i iubim pe aceia, pe cari fi stimăm mult mai mult decât pe noi înșine.

Recunoștița celor mai mulți oameni nu e decât o dorință ascunsă de a primi și mai mari binefaceri.

La Rochefoucauld.

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta, 29 Nov. În ședința de eri a dietei s'a incheiat desbaterea generală a budgetului și s'a început desbaterea specială. În ședința de seară au avut loc scene furtunoase de oarece președintele a detras cuvântul mai multor dep. maghiari, cari voiau să vorbească în cestiune de regulament. La sfârșitul ședinței președintele prezintă înviatarea la serviciul divin, ce se va oficia în 2 Dec. cu o caziunea jubilarului Maj. Sale. *Weckerle* aduce elogii Maj. Sale și propune să se exprime felicitări Maj. Sale. Deputații Nagy, Polonyi, Ratkay și Bozoky protestează și părăsesc cu soții lui de principii sala. Propunerea se primește în fine cu 6 voturi majoritate.

Cettinje, 28 Noembrie. Pregătirile de rășboiu continuă cu mare însuflețire.

Numărul jubilar al »Gazetei Transilvaniei« se poate comanda direct sau prin librării cu prețul de 1 coroață 50 bani în Austro-Ungaria și 2 coroane (2 Lei 20 bani) în România și străinătate.

Venitul curat ce va rezulta din desfacerea ediției jubilar, a »Gazetei« se va da fondului jubilar pentru ajutorarea ziaristilor români din Transilvania și Ungaria.

Glume.

— Bărbatul meu mi-a spus aseară că în caz de rășboiu e gata să plece.

— Și al meu tot așa... plecăm la Nisa!

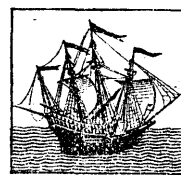
Logodnicul: — Spune-mi, sufletul meu ai mai iubit vreodată?

Logodnica: — Nu, dragă. Adesea am admirat bărbați pentru puterea lor, pentru curajul lor, pentru bunătatea sau inteligența lor. Dar acum, dragă, e vorbă de iubire, numai de iubire.

Cineva, vorbind despre un cunoscut (care era chel), întreabă pe prietenul său: — De ce X când își aprinde țigara nu ține niciodată chibritul aproape?

— I-e frică să nu-și aprindă paie în cap.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu
Redactor responsabil: Victor Brănișcu

Julius Meinl

Import de cafea

Brasov
Tergulu Jnului 31-33.

Hala e încălzită.

Bioscopul APOLO din Budapesta

Strada Vămei.

Astăzi, Sâmbătă în 28 și Duminecă în 29 Novembre 1908

Mare reprezentație de gală.

PROGRAMUL:

1. Macbeth, (tramă). 2. Din dragoste în Mănăstire, (dramă). Spre plăcerea copiilor, (după natură). 4. Reclame vii, (tablou humor.) 5. Un voiaju de nuntă, (comic). 6. Domnișoara în etate, (tablou humoristic). 7. Elefantul cu micuțul său, (tablou de studiu). 8. Un voiaj pe lacul Maggiore și împrejurimi, (tablou de studiu). 9. Voiajul spre Luna, (tablou colorat). 10. Manevrele de toamnă, regale din Veszprém.

Tot a doua-zi program nou.

PREȚUL LOCURILOR: Loje (4 persoane) cor. 4.-; Un loc în loje cor. 1.-; Locul I. 80 fl.; Locul II 60 fl.; Locul III 20 fl.; Copii sub 10 ani și soldații plătește pe locul I și II prețul de jumătate.

Reprezentațiile în zile de lucru dela 6-7 1/2 oare și dela 8-9 1/2 oare. Dumineca și sâmbătoarea dela 3-4 1/2 oare; 4 1/2-6 oare; 6-7 1/2, 7 1/2-9 1/2 oare.

Bilete se pot lua înainte toată ziua dela D-l I. VICTOR, trafic, Strada Vămei 30. Cerând sprijinul Onor. publice semnez

(7-20) **cu toată stîmă**
Directiunea.

Nr. 11953—1908.

PUBLICAȚIUNE.

Prin aceasta aducem la cunoștință publică, că licitația záloagelor pentru dare, anunțată pe ziua de 2 și 3 Decembrie a. c. se va ținea nu mai în 3 și 4 Decembrie a. c. la 9 oare pe locul înaintea Depoului Pompiierilor.

Brassó, în 27 Nov. 1908.

[419,1—1] **Oficiul de dare orașănesc**

GEORGE BUCĂ

croitor bărbătesc,
Brașov, Strada Orfanilor Nr. 7.

Confecționează:
Costume moderne.
Fason elegant.
Depozit de
Stofe veritabile englezești.

N. GRĂDINAR,

BRAȘOV, Strada neagră Nr. 1.

Recomandă:
Cafea prăjită, Klgr à Cor. 3-20
" " " " " 4-
" " " " " 4-80
Liqneruri fine Rum Jamaica. Iava.
Cuba. Diferite soiuri de Cognac
în buteli. și tot felul de mărfuri
de băcănie.

Deposit principal de Galoci veritabili rusești din Petersburg
Galoci de gumi și Șoșoni
marea recunoscută de clasa primă.
Cel mai bun mijloc de apărare contra umezelei și frigului recomandă cu prețurile de concurență cele mai ieftine.
Friedrich Bahmüller,
cel mai mare deposit de încălțăminte.
Brașov, Strada Porții nr. 18. (în casa proprie).

Fundată la 1876.
Institut artistic fotografic
JOSEF SCHULLER & SOHN
mai înainte Leopold Adler,
BRAȘOV,
Strada Porții Nr. 14.
Lucru solid. — Prețuri solide.

KERTSCH FRIGYES sen.
Agentura pentru mijlocirea de vânzări de case și pământuri.
BRAȘOV, Strada Neagră Nr. 4.
100 2000 jugăre resp. și 3000 de jugăre de pământ la loc șes (împreună cu edificiile economice aparținătoare) în apropiere de calea ferată sunt de dat în arândă pe mai mulți ani în comitatele: Treiscaune, Odorheiu, Târnava-mare, Tuța-Arieș, Arad, Fegăraș și Cluj

Cel mai nou deposit de mobile
BRAȘOV, Strada Hirschler 7
(în casele lui DAMIAN)
cu prețurile cele mai ieftine.
Solid și elegant încotate. — Se garantează durabilitatea. — Atelier de tapițer propriu. Lucări noue și reparații prompt și culant.

Mașine de cusut
și părțile lor constitutive,
fabricat indigen și din streinatate
se capătă lucrata foarte bine și solid
cu prețuri foarte ieftine la
Michael Mooser,
39. Brașov, Strada Porții 39.

În fiecare zi:
Krenwürstel proaspeți.
Șuncă excelentă.
Cestite de porc fierțe și nefierțe.
Cele mai fine
Cărnuri afumate (mezelu-i)
se capătă la
H. G. ZEIDNER,
Brașov, Strada Hirschler.

WILHELM SCHMIDTS,
Franzelărie fină și de lux.
Brutărie, Vânzare de făină.
Brașov, Str. Aței 3, Str. Hirschler 2.
În fie care zi se capătă de 3-ori frânzele proaspete, și pâne de casă.
Pâne neagră Graham proaspătă.
Cozonați și Pizmeți proaspeți în fie-care zi.
La toate expozițiile unda s-a luat parte, produsele mele au fost premiate cu cel dintâi preț. La expoziția din București din anul 1906 premiat cu medalia de argint.

Mașine de cusut
ORIGINALE SINGER
SINGER Co.
mașine de cusut. Soc. pe acții, Brașov, Strada Porții nr. 23.
A se observa marca fabricii înregistată.

SĂNĂTATEA
este cea mai scumpă bir efacere pentru Dame, se poate conserva și cultiva folosind
CORSET GRADEFRONT
care est: comod și modern.
se capătă după măsură sau gata numai în
MAGAZINUL
Mme B. GOLDSTEIN,
Confecționare de corsete specialitate
BRAȘOV, Strada Vămei Nr. 21

H. Kleverkaus
Brașov, Strada Hirschler Nr. 6.
FABRICANT DE
SALAMĂ și CĂRNĂTĂRIE (Selcher)
pus în mișcare cu motor
Recomandă: Șuncă prima calitate. Jimbi afumate, salamă, untură de porc, slănină afumată. Cu deosebire specialitate de cărnați cu hrean, așa numiți Krenwürstel.
Comandele se eșecută prompt și se eșpede ză cu poșta ori și unde.
Prețuri curente la cerere se trimit gratis.

Abonamente la
„Gazeta Transilvaniei“
se pot face ori și când pe timp mai îndelungat sau lunare.

Prafurile-Seidlitz ale lui MOLL
Veritabile numai dacă fie-care cutiă este provădută cu marca de apărare a lui A. MOLL și cu subscrierea sa.
Prin efectul de lecurire durabilă al Prafurilor-Seidlitz de A. Moll în contra greutateilor celor mai ce bicose la stomac și pantece, în contra cărceilor și a creței la stomac, constipațiunei cronice, suferinții de ficat, congestiunei de sânge, haemorrhoidelor și a celor mai diferite bôle femcești a luat acest medicament de casă o rășnădare, ce crește mereu de mai multe decenii încôce. — Prețul unei cutii originale sigilate Corône 2.— Falsificatiile se vor urmări pe cale judecătôrăscă.

Franzbranntwein și sare a lui Moll.
Veritabil numai dacă fie-care sticlă este provăzute cu marca de scuire și cu plumbul lui A. Moll
Franzbranntwein-ul și sarea este fôrte bine cunoscută ca un remediu popular cu deosebire prin tras (trotat), alinândurerile de goidină și reumatism și a altor urmări de rēcă.
Prețul unei cutii originale plumbate cor. 2.—

Săpun de copii a lui Moll.
Cel mai fin săpun de copii și Dame, fabricat după metòdul cel mai nou, pentru cultivarea rațională a pèlei, cu deosebire pentru copii și adulți. — Prețul unei buciți cor. —40 b. Cinci buciți cor. 1.80
Fie-care buciată de săpun, pentru copii este provădută cu marca de apărare A. Moll.
Trimiterea principală prin **Farmacistul A. MOLL** Wien, I. Tuchlauben 9 c. și rez. furnisor al curții imperiale.
— Comande din pravină se eșfecută țilnie prin rambursă postală —
La deposite s'e se cêră anumit preparatele provădute cu iscălitura și marca de apărare a lui A. MOLL.
Deposite în Brașov: la d-nii farmcèști *Ferd. Jekelius, Victor Roth* și en gros la *D. Eremius Nepoși*

Au sosit pentru post:
Icre roși și negre. Masline triile și volle. Lacherdă, Scrumbiu de Dună-e. Aaflișiu marinat ș. a. Sprotten și Lachs de Rin afumat. Sardine de Dandicole și Varhanek Somn, Cegă Șalău și crap proaspăt. Hiribi uscate. Halva vanilată și cu alune. Rachat și șerbeturi. Struguri de Malaga și carmale.
Precum și următoarele brânzeturi:
Lapte acru adevărat de oi. Cașcaval. Brânză de burduf Ementhal. Eidamer. Strachino di Milan. Gorgonsola. Parmesan. Rochfort și altele.
Eșpediție zilnică cu poșta
I. G. EREMIE,
Brașov, Strada Hirschler Nr. 1.
(415,3-5)

În fie-care zi se află: Krenwürstel proaspeți. — Șuncă excelentă. — Cestite de porc, fierțe și nefierțe — Cele mai fine cărnuri afumate,
la
KAMNER & JIRKOFKY,
fabricanți de cărnătărie, Brașov, Têrgul Inului No. 2.
Șpedițiuni cu poșta în fie-care zi.

ipografia A. Muresianu, Brașov.